

## Teemasessio: Oppimistulokset/Ahot

Räisänen Anu, TtT, VTM, pääsuunnittelija, Koulutuksen arviointineuvosto

### Sosiaaliset ja viestinnälliset valmiudet ammatillisessa peruskoulutuksessa

Tämä esitys kuvaa kansallista arviointia, jossa otettiin selvää työelämän edellyttämien sosiaalisten ja viestinnällisten valmiuksien tuottamisesta ammatillisessa peruskoulutuksessa. Arviointitietoa tuotettiin sosiaalisista taidoista, viestinnällisistä valmiuksista, oppimaan oppimisen taidoista ja yrittäjyysvalmiuksista. Arviointi kohdistui kaikkiin ammatillisen koulutuksen järjestämismuotoihin ja koulutusaloihin. Arvioinnin tavoitteena oli tukea kyseisten valmiuksien parempaa huomioon ottamista koulutuksessa. Erityistä huomiota kiinnitettiin siihen, miten sosiaaliset ja viestinnälliset valmiudet integroituvat ammattipedagogiikkaan käytännössä ja millaisia kyseisiä osaamisalueita koskevat tulokset ovat. Arvioinnin organisoivat Koulutuksen arviointineuvosto.

Arviointi tehtiin kehittävän arvioinnin mukaan. Arviointi perustui ennalta asetettuihin kriteereihin. Arvioinnissa sovellettiin Euroopan komission hyväksymää laadunvarmistuksen ja hallinnan CQAF -mallia (= Common Quality Assurance Framework). Malli korostaa toiminnan systemaattisuutta ja jatkuvuutta ja sen osa-alueet ovat suunnittelu, toimeenpano, seuranta ja arviointi sekä toiminnan parantaminen ja kehittäminen. Mallissa korostetaan myös toiminnan avulla aikaansaatuja tuloksia.

Arviointitiedon lähteinä olivat järjestäjien laatimat toiminta- ja tuloskuvaukset ja itsearviointiraportit. Täydentävää tietoa hankittiin myös arviointiseminaarin (fokusryhmät), kyselyiden ja haastatteluiden avulla. Lisäksi analysoitiin muuta aineistoa ja hyödynnettiin olemassa olevia arviointituloksia. Täydentävät arvioinnit liittyivät muun muassa perustutkintojen perusteisiin, oppimistuloksiin ja opettajakoulutukseen. Arviointiin osallistui 127 erillistä tutkintoa.

Tulokset. Noin puolet arviointiin osallistuneista tutkinnoista saavutti arviointiryhmän asettaman laatutason ja noin puolet alitti sen. Tutkinnoista 24 % (n = 30) ylitti laatutason kaikilla arvioiduilla alueilla ja 45 % (n = 57) jollakin alueella. Vastaavasti 32 % (n = 40) ei ylittänyt asetettua laatutasoa millään arvioidulla alueella. Yksikään järjestäjistä ei ylittänyt maksimipistemäärään eikä saanut minimipisteitä. Ala- ja tutkintokohtaiset erot olivat suuria. Sosiaalisia ja viestinnällisiä valmiuksia painotettiin vähiten tekniikan ja liikenteen ja luonnonvara- ja ympäristöalalla. Erityisopetuksessa sosiaaliset ja viestinnälliset valmiudet otetaan hyvin huomioon.

Sosiaaliin ja viestinnällisiin valmiuksiin liittyvät työelämän tarpeet arvioitiin melko suuriksi. Valmiuksien tarpeen nähdään niin ikään voimistuvan tulevaisuudessa. Sosiaalisia ja viestinnällisiä valmiuksia painotetaan myös pedagogisessa toiminnassa enemmän kuin aiemmin, joskin ongelmiakin ilmenee. Keskeisimmät ongelmat liittyvät sosiaalisten ja viestinnällisten valmiuksien ymmärtämiseen erittelemättömänä kokonaisuutena, opettajaryhmien vähäinen yhteistyö, kyseisten valmiuksien heikko integroituminen ammatillisiin opintoihin ja työelämäkontekstiin, arviointimenetelmien kehittämättömyys ja kyseisten valmiuksien oppimisen ulkoistaminen työpaikoilla tapahtuvaan oppimiseen. Pedagogisen kehittämisen lisäksi kehittämisen kohteiksi nostettiin suunnittelu-, seuranta- ja arviointikäytännöt sekä ylipäätään tulosten – erityisesti sosiaaliin ja viestinnällisiin valmiuksiin liittyvien oppimistulosten arviointi. Suurimmat kehittämistarpeet liittyivät yrittäjyyteen. Arviointi nosti esiin myös tarpeita kehittää viranomaisohjausta ja opettajakoulutusta.

Lähde: Räisänen, A. & Hietala, R. (toim.) 2009. SOVITELLEN. Sosiaaliset ja viestinnälliset valmiudet ammatillisessa peruskoulutuksessa. Arviointiraportti. Koulutuksen arviointineuvoston julkaisuja 37. Jyväskylä.